

знаряддями лову яких є підводне мисливство, перемети, та ловквок".

Окунь. Виловлюють окуня у водосховищі багато але нажал весь він потрапляє у статистичні данні, якби все фіксувалось то у могли б дорівнювати 20 тон в рік. Лінійний ряд окуня у 2009 р. наведений особинами від 10 см (20 г) до 36 см (700 г). Цей вид у 2009 р. фіксувався в сітках з кроком вічка 50-70 мм, які забезпечили 44% загальної маси улову, тобто певний залишок його старших вікових груп у водоймі залишається на високому рівні, а його чисельність в сітці з кроком $a=30$ мм (50,1 % від загальної) свідчить про добре поповнення популяції.

Білізна. Улов цього виду в останні роки не досягає тон поступово цей вид втрачає роль біомеліоратора. Поодинокі зустрічі розповсюджені по всій водоймі. В контрольних уловах цей вид зустрічається розміром від 30 до 52 см, масою 0.4-2.2 кг, промислових уловах трапляється екземпляри до 7 кг. Ефективність відтворення свідчить, що цьоголітки в уловах малькової групи зустрічаються частіше, ніж дорослі особини в промислі.

Аналізуючи данні промислової статистики слід зазначити, останнім часом кількість хижих видів риб малює тенденцію збільшення, що дає змогу констатувати про сприятливі умови для існування у водосховищі.

РІЗНОМАНІТТЯ РИБ АЗОВО-СИВАСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ

В.О. ДЕМЧЕНКО

Національний університет біоресурсів і природокористування України

На узбережжі Азовського моря створена значна кількість заповідних територій різного статусу. До складу деяких з них, а саме Національного природного парку «Меотида», Казантипського природного заповіднику, Азово-Сиваського Національного природного парку включені морські акваторії. Нажаль, систематичних робіт з вивчення різноманіття риб цих акваторій не здійснювалося.

Збирання та обробка іхтіологічного матеріалу проводили протягом 2006 - 2010 рр. Для отримання початкового іхтіологічного матеріалу використовували зяброві сітки (вічка 18-90 мм), ятера (14 мм), мальковий волок (6,5 мм), напівмеханічну драгу (6,5 – 14 мм). Аналіз проводили за стандартними іхтіологічними методами. За період досліджень було проаналізовано 68 уловів в різні сезони року. Для формування повного видового списку використовувались су-

біблікації фахівців іхтіологів та дані риболовецьких бригад, що працюють в регіоні досліджень.

Територія Азово-Сиваського національного природного парку складається з двох окремих ділянок. Перша – це акваторії та острови центрального Сивашу, води якого досить засолені (90-130 г/л). Такі показники несумісні з існуванням в них риб, тому подальша характеристика іхтіофауни стосується лише другої частини парку, яка знаходиться навколо Бірючого півострова. Однокілометрова зона навколо коси Бірючий острів включає в себе води північно-західної частини Азовського моря (2700 га) та південну частину Утлюцького лиману (2676,8).

Утлюцький лиман розташований в північно-західній частині Азовського моря і є його затокою. Від моря його відділяє Федотова коса, яка прямує на південний захід і закінчується косою Бірючий острів. Південна частина лиману з'єднується з Сивашем протокою Генічеською. При вітрах західних і південно-західних румбів здійснюється водообмін із затокою Сиваш, що призводить до підвищення солоності лиману нерідко до 12 ‰. У суворі зими лиман покривається кригою. Величина солоності води по мірі просування до верхньої його частини в окремі роки зменшується до 7-9 ‰.

В історичному плані фауна даних акваторій формувалася в певних умовах і має спільне фауністичне коріння, основою якого є представники іхтіофауни Азовського басейну.

Також слід відмітити, що історично та в сучасних умовах іхтіофауна акваторії НПП навколо півострова Бірючий тісно пов'язана з іхтіофауною Азовського моря, тому розглядати їх окремо неможливо.

Всього в Азовському морі реєструвалося 114 видів та підвидів риб. Рибне населення генетично неоднорідне і складається з представників прісноводного комплексу (42 види), понто-каспійських еліктів (25 видів) та атлантично-середземноморських мігрантів (7 видів).

Сучасна фауна акваторій Азовського моря в межах АСНПП за результатами досліджень налічує 40 видів.

Іхтіофауна Утлюцького лиману вивчена значно гірше, ніж Азовського моря. Так, за результатами досліджень інших фахівців в 1936 році в Утлюцькому лимані налічувалося 44 види риб. В сучасних умовах в акваторіях Утлюцького лиману, що входять до території АСНПП, налічується 35 видів. Таке зменшення різноманіття риб в порівнянні з 1936 роком пов'язане з відсутністю в сучасній фауні лиману таких видів як рибець звичайний, лящ звичайний, минь річковий, дорський коник довгорильний.

Слід відмітити значну сезонність реєстрації деяких видів риб, що пов'язано з їх міграційними процесами у басейні. Так, бичок рабоголовий в березні на початку квітня значно збільшує свою чисельність, що пов'язано з нерестовими міграціями виду. В травні та

червні в уловах частіше зустрічаються карась сріблястий та плітка заходять в лиман, а потім в рр. Малий та Великий Утлюк для нересту. В жовтні та на початку листопада в лимані скупчується значна кількість сингіля та лобаня, які після нагулу виходять зі Східного Сиваського лиману до Чорного моря.

В іхтіофауні водойм АСНПП відмічається 5 видів риб, які занесені до нової редакції Червоної Книги. Це говорить про важливі природоохоронні заходи в його акваторіях. Окрім того слід відмітити важливість акваторій парку для міграцій риб з суміжними водоймами Азовського басейну.

Підсумовуючі вищевикладене слід зробити наступні висновки:

- Сучасна іхтіофауна акваторій Азово-Сиваського національного парку налічує 42 види та підвиди риб, з них в Утлюцькому лимані відмічено 35 видів, в Азовському морі 40 видів.

- Чисельними видами парку є піленгас, бичок кругляк, білий пісочник, атерина, малочисельними та поодинокими видами є чорноморський, оселедець чорноморсько-азовський, прохідний барабуля чорноморська, щука звичайна, білуга, річковий вугор європейський.

- Враховуючи цінність парку, як природно-заповідної території та території, у водоймах якої реєструються цінні промислові та комерційні види риб, що занесені до Червоної Книги, необхідно розвивати додаткові природоохоронні заходи в акваторіях АСНПП.

СТРУКТУРА ІХТІОФАУНИ РІЧОК ПРИАЗОВ'Я ЗА ЕКОЛОГІЧНИМИ ГРУПАМИ

Н.А. ДЕМЧЕНКО

Таврійський державний агротехнічний університет, Україна

Вивчення структури іхтіофауни водойм є одним з головних завдань гідроекологічних досліджень. Особливо важливої цінності вони набувають для водойм, що піддаються значним антропогенним змінам. Саме такими є річки Північно-Західного Приазов'я, в яких останні 60 років відбулися суттєві перетворення гідрологічного режиму, гідрохімічних показників. Це, в свою чергу, вплинуло на кількісний та якісний склад рибного населення загалом, так само як і на кількісні показники екологічних груп риб.

Риби, які населяють водойму в цілому, і, зокрема, окремі ділянки, тісно пов'язані з екологічними чинниками. Суттєву роль у формуванні іхтіофауни річок Північно-Західного Приазов'я у другій половині ХХ ст. поіграли антропогенні. Наслідком його є трансформація видового складу риб, у т.ч. й динаміка кількості видів риб річки.